

ԼՈՒՍԱՔԵՐ

Լ Ր Ա Գ Ի Ր

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԵՐԵՎԱՆԻ ՀԻՆԳՇԱՐԹԻ ԵՒ ՇԱՐԱԹ ՕՐԵՐԸ

ՀԱՍՏԷ
ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆ ԼՈՒՍԱՔԵՐ ԼՐԱԳՐԻ
ԳԱՀԻՐԷ

Administration du journal armenien
LOUSSAPER
Boite Postale 868 Le Caire (Egypte)

ԲԱՃՆԵԳԻՆ

Եղիպտոս Արտասահման	Որչ արշ.	Շիկին
Տարեկան	100	20
Վեցամսեայ	50	10
Եռամսեայ	25	5

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Նամակ և դրամ զրկել վարչութեան հասցէին:
Չեազիրները ետ չեն դարձա՛ր:
Ծանուցումներու համար մասնաւոր պայմաններ:
Խմբագրատունը կը գտնուի Մանուր Փաշա Խալիճ, բրամուսիյի
գոհին վրայ:

ԼՈՒՍԱՔԵՐԻ

Օ Ր Ա Յ Ո Յ Ց Ը

ԽԶ. 2 Յունիս

ԽԶ. 3 Յունիս

Այնուչ խօսք մը քիչ անգամ պա-
րապ տեղ խօսուած կ'ըլլայ:

Ուր. 3 Յունիս

ԽԶ. 3 Յունիս

Առաքինի մարդուն քունը ա-
նուչ կ'ըլլայ:

ՀԱՅՔ Ի Կ. ՊՈԼԻՍ

ՔՍԱՆԵՐՈՐԴ ԴԱՐՈՒ ՍԿԻՋՐԸ

Տասնհինգ տարի կայ որ թո-
ղած էր Օսմանեան մայրաքաղաքը,
վերջերս գործի համար հոն այցելու-
թիւն մը կատարած ըլլալով բոլոր-
վին կերպարանափոխ դառնալով, ու
երեք ամսուան միջոցի մը մէջ հաս-
տատեցի թէ իր 150.000 հայ բը-
նակչութեամբ Հայերու ամենէն մեծ
ու կարեւոր կեդրոնն համարուած
Վոսթրի ամերն այլ եւս հետի են
այն երեքնի միւսիմարական փեմակէն
ուր Հայուն նիւթական և բարոյա-
կան զարգացման կեդրոն և հնոց կը
նկատուէին, և թէ հոն Պատրիար-
քական իշխանութիւնն իր ոյժը, ու-
սումնաբան իրենց փայլը, ազգային
գործիչ իրենց եռանդը, կրօնակա-
նութիւնն իր շուքը, մեծատունք ի-
րենց արժանապատուութիւնը, և ժո-
ղովուրդն իր կարեւորութիւնը կոր-
անցուցած են:

Այս տեսութեան մէջ պիտի փո-
ձեմ: «Լուսաքեր» ընթերցողներուն
ներկայացնել կ. Պոլսոյ Հայութեան
ներկայ փեմակը:

ԱՐՄԵՐՈՒՆԻ

Փարիզ, 8 Յունիս 1905

(*) Մենք ալ կը փութանք մեր ընթեր-
ցողներուն ներկայացնելու Տիար «Արմա-
նի» որ մեր հանրային գործիչներու և
գիտնականներու շարքին մէջ նշանաւոր
դերը մը գրաւած է արդէն, և որ իր հա-
րածած ընտանեկան իրաւական
անուանով մը վարապետութիւն հաճել
կըզայ առայժմ:

Ծ. Խ.

Ա.

ՍՍՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

ԵՒ ԵՐԵՎԱՆԻ ԴԱՐՈՒ ՍԿԻՋՐԸ

Սոսմանագրութիւնն է թրա-
հայոց պատրիարքական իշխանու-
թեան վարչական Օրինագիրքը: Ա-
սիկա ամփոփումն է դարերէ ի վեր
Հայոց Օսմ. վեհապետներէ ստացած
առանձնաշնորհութեանց, զորս վեր-
ջացող դարուն վաթսուական թուա-
կաններուն խումբ մը ազգասէր գոր-
ծիչներ (*) ի մի հաւաքելով, ու ա-
նոց աւելի հասարակագիտական
վարչութեան օրինագրի մը ձեւը
տալով «Սոսմանագրութիւն» անուա-
նեցին և յաջողեցան վաւերացնել
տալ կայսերական կառավարութեան
և մոցնել Օսմ. Պետութեան Օրի-
նագրքին «Տիւթուր» ի մէջ (1882):
Արդարեւ, Հայոց համար մեծ պա-
տիւ մ'էր, միապետական իշխանու-
թեան մը ներքեւ Սոսմանագրական
ազգ մը ըլլալ, ինչ որ մեծապէս նը-
պաստած է թրքահայոց բարոյական և
իմացական զարգացման: Հիմա այդ
սոսմանագրարար ինքնավարական ի-
րաւասութիւնը գրեթէ խլուած է
մեզմէ, և շատեր որք երբեք մեծ
կարեւորութիւն չէին տար այդ Օրի-
նագրքին և Ազգային իշխանութեան
այսօր կը դգան կորստեան մեծութիւ-
նը, ճիշտ նման այն մարդոց՝ որք ի-
րենց առողջութիւնը կորսնցնելէ ետ-
քը կը ճանչնան անոր արժէքը, և
կամ հարստութիւնը մոխիլէ ետքը
կը դգան գրամին հզօր ազգեցու-
թիւնը:

Կառավարութիւնն արդէն քսան
տարիներէ ի վեր սկսած էր չափա-
զանց պանկ այդ Օրինագրքով բար-
ուած իրաւասութիւնները, և կուգէր
սեղմաններ ընել, սակայն պատրի-
արքներն ու ազգայինք ամեն կերպով
կ'աշխատէին պահպանելու սոսմանա-
գրութեանը պնդած իրաւունքները:
Վերջապէս 15 տարի առաջ կառավա-
րութիւնն արգիլեց առանց հրաժանի

(*) Նիկողոս Պալան, Յովհաննէս
Տառնան, Նահապետ Ռուսինեան, Գրիգոր
Աղաթան, Սեդրիկէն, Գրիգոր Օսեան,
Սարգիս Աւանես, ևն:

Ընդհանուր ժողովի գումարումը, հը-
րաման՝ որ խիստ պարագայից մէջ
կը տրուէր, ինչպէս՝ վարչական ժո-
ղովոց և պատրիարքաց ընտրութեան
առթիւ: Յետոյ՝ արգիլուեցաւ Սո-
սմանագրութեան տարեկարծի մեծա-
հանգէս տօնումն ալ:

Իզմիրեան Սրբազան ոչ միայն
Ընդհ. ժողովով ընտրուեցաւ այլ և
ընտրել տուաւ Ալեքսանդրեան կաթողի-
պոսը իբրեւ կաթողիկոս Սոյ, և
յաջողեցաւ իսկ Սոսմանագրութեան
տարեկարծի հանգէսը տօնելու հը-
րաման ստանալ:

Մեծ ջարդերէն ետքը, 1896ի
վերջերը, կայս. կառավարութիւնը
փորձեց իր կողմէն կործնած Գա-
ղարական ժողովոյ մը ձեռքով վարել
ազգային գործերը, և ընտրել պատ-
րիարքն ու ժողովները Այս «սու-
թանքներ» ժողովը կազմուեցաւ զըլ
խաւորապէս կառավարութեան պաշ-
տօնեայ հայազգիներէ, ազգը շատ
գէղձ մնաց: Արթին փաշա Տատեան
յաջողեցաւ իր պատասխանատու-
թեան առկա գումարել տալ երեսփ.
ժողովը և կատարել տալ Պատրիար-
քի և օրինական վարչական ժառ-
վոց ընտրութիւնները: Օրմանեան
Սրբազան Պատրիարք ընտրուելով
Ազգ. Սոսմանագրութեան Օրինա-
գրքին վրայ կատարեց իր ուխտը
(1896), սակայն անկէ ետքը ոչ ե-
րեսփոխանութիւն գումարում է,
ոչ վարչական ժողովներ վերականգ-
նուած են, և ոչ Սոսմանագրութեան
տարեկարծի հանգէս տօնուած է:

Շատոնց ի վեր զգացուած էր Սո-
սմանագրութեան փեմաքննութեան
պէտքը, և քանիցս այդ մտքով յանձնա-
ժողովներ կազմուած էին: 6-7 տարի
առաջ՝ Ստեփան փաշայի առեւտրա-
տութեամբ վարչական յանձնաժողով
մը կազմուելով այդ գործը ի գլուխ
կցած է. սակայն քանի որ երեսփո-
խանութիւն չէր գումարուէր՝ անհը-
նար էր զայն վաւերացնել վերադնու-
թեամբ: Եւ մանաւանդ կայս. կառավա-
րութեան վաւերացման ենթակից:

Այժմ «Սոսմանագրութիւն»
բառն իսկ արգիլուած է գործածել,
և ընդհանրապէս «Պատրիարքարանի
Օրինագիրք» կ'անուանեն զայն: Սո-
ս-

մանագրութեան հաստատման տարե-
դարձը չտօնուիր, և այդ օրը՝ միայն
եպիսկոպոս մը կը պատարագէ եկեղի-
-գուլի Աղդ. Հիւանդանոցի մասու-
ւը, որու պարտէզին մէջ տեղի կ'ու-
նենար այս ազգային մեծ հանգէսը:

Սոյ կաթողիկոսի ընտրութիւնն
առանց ընդհանուր ժողովոյ մասնակ-
ցութեան և վաւերացման տեղի ու-
նեցաւ, ի շատ հաւանական է որ յա-
ջող պատրիարքի մը ընտրութեան
առթիւ իսկ չպիտի գումարուի, զի
բաղաքականութիւնն աւելի փափկա-
ցած է, և ազգին մէջ այլ եւս Արթին
փաշայի պէս մեծ ու կարող անձնա-
ւորութիւն մը չկայ որ գոնէ այսպի-
սի կարեւոր խնդրոյ մասին ազգային
իրաւունք մը յարգել տալու համար
յանդգնի մինչեւ ուղղապէս Սուլթա-
նին դիմելու և յաջողի ձեռք բերե-
լու այդ թոյլտուութիւնը: Եթէ իրաց
վիճակը ընդերկար չարժանաւորի
Ազգ. Սոսմանագրութիւնն թաղուած
կընայ համարուի:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԱՐԱՐԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

(Այս է «Արարական հայրենիքի դաշ-
նակցութեան» Յայտարարութիւնը որ բաշ-
խուած է Սուրբաշի զօրքերուն):

Սիրելի Հայրենակիցներ,

Մեզմէ ամեն մէկը կրնայ հաստատել
ամեն վայրկեան թէ արարացի փառաւոր
և հոյակապ տիպոսը անարդ և խոտելի
զարձած է ամեն ազգէ օտարներուն և մաս-
նաւորաբար թիւրքերուն բերանը: Ամեն
մարդ կը տեսնէ նոյնպէս թէ ինչ աստի-
ճանի թշուառութեան և ագիտութեան հա-
սած ենք ասիական կեդրոններէն եկած
այդ բարբարոսներուն բռնակալութեան ներ-
քեւ: Մեր երկիրը որ ամբողջ աշխարհի
ամենէն հարուստ ու զեղեցիկն է՝ անապատ
և անքեր մնացած է: Երբ որ մենք ազատ
էինք, հարկը տարիէ պակաս միջոցի մը
մէջ նուաճեցինք Արեւելքն ու Սրբաւան-
քը, ամեն տեղ ծաւալեցինք գիտութիւնը,
գարութիւնը և արեւստանները, և զարեմի
առաջնորդեցինք աշխարհի քաղաքակրթու-
թեան: Բայց, յորմէ հետէ Օրթոդոքսի յա-
ջողները իսլամական խալիֆայութիւնը
թլած են անոնք ապուշ գարեւորին մեզ,
աւելի քան շահագործելու համար, այն առ-

տիւնն որ աշխարհիս ամենէն աղքատ ժողովուրդը եղած ենք: Թիւրքերը մեզ բաժնեկու համար խոստովանեցին կը յուզեն Պէյրութի ըրիտօնեայ և իւրաքանչիւր իրենց, կրօնքի կը վերադարձնեն այն անկարգութիւնները որ կրօնքը կը դատապարտէ, որպէս զի մեր մէջ ունի համաձայնութեան միջոց չի թողուն, ու իւրաքանչիւր այնպէս հաւատացնել տան որ մեր զբոսախառն հայրենիքներ մէջ բարենորոգումներ և լաւ վարչութիւն մը անհնար են:

Միայն մենք ենք ուր պետութիւններու աչքին թիւրքերու գործերը կը կազմենք. մենք Սուլթանին պետութեան ամենէն մեծ և ամենէն քաջ ցեղն ենք. մեզմով է որ Ապտիւլ Համիտ իր իշխանութեան ներքեւ կը պահէ Ալայ ընկալիները, և Ալայ ընկալիներով է որ կը ջախջախէ Մակեդոնացիները, նոյնպէս մեզմով է որ կը ճնշէ Գիւրտերը, և Գիւրտերով է որ կը ջարդէ Հայերը: Մեր Սուրիացի զինուորներն են որ Գարսի և Բելլիսիայի առջեւ կեցուցին Ռուսները, մինչդեռ թիւրք գործադուները ծախուեցան Գարսի գործակատարներուն իւրաքանչիւր բաշայի առաջնորդութեամբ 10000 Սուրիացիներ Նիզիպի մէջ յաղթեցին 120,000 թիւրքերու, մինչդեռ թիւրք ծովակալը Ալեքսանդրիոյ մէջ կը դաւաճանէր իր Բատիշահին դէմ և իր հրամանին տակ գտնուած ամբողջ նաւատորմը զիպտացիներուն կը յանձնէր:

Մեր հպատակութիւնը այն աստիճանին հասուցինք որ թիւրքերուն օգտին համար ջարդեցինք մեր եղբայրները, Հաւրանի Տիւրքիները և Ելմէնի Սրբաները. փոխանակ միանալու տնոնց հետ, մեր գերութեան շղթաները կոտորելու համար:

Այդ յետգահանիւր մեզի ինչ վարձատրութիւն վերապահած են այնչափ ծառայութեան և անձնութեան հետքը: Արհամարհանքով մեզ կ'անուանեն «Բիս Սուլթան», սխիւթմաբար մեզ կը հեռացնեն ամեն բարձր պաշտօններէ և մեզ կը շահագործեն անգլիօքան:

Արաբական Նահանգները թիւրք և չէրէզ կառավարիչներու համար մէյմէկ իրկրային դրախտներ են. անոնք իրենց համբաւ ծախքը փոխառութեամբ հոգալով մեր քովը գալէ ետքը՝ շուտ մը ետ կը պանան այն միջոցներով որ մեզմէ շուրջած են անողորմ և անխիղճ կերպով: Թիւրք կառավարիչ մը ոչ երբեք կը ցած է տնտեսութեան կերպով գումար մը խել թիւրքերէն, Գիւրտերէն և Ալայ ընկալիներէն:

Նոյնպէս մենք ենք որ կը հայթայթենք պետութեան պիտանէին երկու երրորդը և Բատիշահին անձնական գանձի պիտանէին չորս հինգերորդը: Բաղդադեցիք թէ ինչ զինքնով կը վարձին տասանորդները արար երկիրներու և որիչ նահանգներու մէջ. զօրօրեակ Ալպաիա, Գիւրտիսթան են, և պիտի տեսնէք թէ թիւրքերը ո՞ր աստիճան կ'արհամարհեն մեզ և կը յարգեն ուրիշները:

Դարձեալ, մեր հայրենիքի մէջն է որ Ապտիւլ Համիտ ամենէն շատ հող գրաւած է իր անձնական շահուն համար. Թարգանքի ամբողջ հովիտը, Եփրատի հովիտին երեք չորրորդը, Տիւրոսի ամբողջ դաշտը, Դամասկոսի դաշտին մէկ մասը, Էլիւն, Էլիւն, Էլիւն կը պատկանին, մինակ տնոր համար որ «անոնք իմն են» ըսած է, և անոնց փոխարէն ոչ մէկ հատուցում չէ ըրած հին սեփականատէրերուն:

Ինչ է մեր բաժինը այս անհուն պետութեան մէջ սրտն ոյժ կուտանք: Թիւրքութեան, սղիսութեան և հարստահարութեան:

Սուրբ ինչպէս կը լայն որ թիւրքերուն իշխանութեան անցնելն ի վեր ոչ մէկ արար մը արժանաւոր չէ դատուած չէլիս իւր-իւրեւ, մեծ վէճեր, նախարար, մարտիախտ, զօրապետ, զնապետ կամ նահանգապետ ըլլալու:

Սուրբ ինչպէս տեսական կերպով կը հեռացուինք քիչ շատ կարեւոր պաշտօններէ:

Մի շահար այն շնորհէն զոր այս պահուս մայեկէ կը թուին Ապտիւլ-Համիտ, իզգլթի պիտ և Ալիթ Մէլիսմէ: Ասոնք պարզամիտ և գոհիկ լրտեսներ են միայն, և իրենք ալ կը լրտեսուին «պատիւ» ամիսը չըմպատող թախարհներէ և Չէրէզներէն: Այդ ողորմելիներուն կարծեցեալ բախտաւորութիւնը սոսկալի շարշարաք մըն է. Բոնակալը կը վախնայ որ չըլայ թէ այդ Սրբաները իրենց երկիրը դառնան և ազգային շարժումին զուրկ անցնին:

Մեր ստրկամտութիւնն քաջաբերուած թիւրքերը այսօր կը յաւակնին խոնարհեցնել արար ազգին բոլոր անկախ թագած ցեղերը: Անոնք կ'ուզեն Պաղատատի և ի ճագի երկաթուղիները շինել որպէս զի նրանցն Հաւրանը Ելմէնը, Իրազը և Ելմէնը: Ինչ որ զեռ աւելի նուազացուցիչ է՝ մեր գրամօթն ու մեր գործունէութեամբ տնոնց օգնելով մենք ենք որ մեր ստրկութեան շղթա երբ կը պահենք: Եւր որ այդ երկաթուղիները աւարտին թիւրքերը մեզ պիտի ծառայեցնեն ջախջախելու իրազն ու Ելմէնը. և այս երկու երկիրներն ալ պիտի ծառայեցնեն մեզ իրենց լուծին տակ պահելու համար:

Անոնք համոզուած ըլլալով որ շատ շանցած իւրաքանչիւր պիտի վնասուին. և Հալապտան իրենց ձեռքէն պիտի ելլէ. (*) կ'ուզեն ի վնաս մեր՝ կազմել ուրիշ պետութիւն մը, որ իրենց անկուշտ ձեռքերուն մէջ քիչ վերջ օտարներու որսը պիտի ըլլայ:

Մեր սիրելի հայրենիքը այս բոլոր շարժումներէն ազատելու, և իր ազատութիւնն ու հին վայրը իրեն վերադարձնելու համար է որ մենք հիմնած ենք Գաշակացութիւնը: Արաբական ալիքները, որ մի նակ քանի մը ամսուան մէջ անհուն յառաջդիմութիւն ըրած է, իմական իսկ Մասնաժողովներ ունինք Պաղատատի, Սուրիոյ և Միջագետքի բոլոր մեծ քաղաքներուն մէջ. ինչպէս նաեւ Երիտասարդ ու Երիտասարդ լուսաւորեալ մեծ պետութիւնները միաձայն կը հաւանին մեր շարժումին և կրնանք զետեղ ըլլալ անոնց համակրութեանց:

(L'Armenie)

ԱՅՂԱՆԻՍՏԱՆ

Եւրազի մէջ մեծ մասնագութիւն կը պատճառէ Լեւոնական վերջին կապոյտ տետրակը որուն մէջ՝ Ֆրանսիստանի Լեւոնը Հապիպուլլահ խան կուշուած է թաղաւոր, և իրեն համար գործածուած է «Նորին Վեհափառութիւն» բացատրութիւնը: Եւրազի ապստամբութիւնը զրգոյնու կամ Մէլքէի Եւրֆը խալիֆա յայտարարեց:

(*) Արդեօք որո՞ւ ձեռքը անցնելու համար, — իս.)

բարի տալու համար: Անգլիոյ օգնութիւնը պարզ երթադրութեանց վրայ միայն հիմնուած է. բայց ներքին պարագան որ և է կասկածի տեղ չի թողար: Դեռ յայտնի չէ թէ մահմետական երկիրներու մէջ ո՞ր տաղաւոր պիտի տրուի Հապիպուլլահ խանին: Սուլթան թէ չա՛հ, Լեւոնը, պաշտօնագրի մը չե՛ր: Լեւոնը աւանդական հին ձեռով ստորագրած է «Եւրոպայի տն ու տէօլէն», որ ըսել է «Եւրոպայի և պետութեան զինուոր թագը»:

ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ, ԱՌԻՍԿԱՆԻՆ

Ապտիւլ Համիտի բռնի Տարթ. Իպրահիմ բաշա Գիւրմանիայէն գրաւոր հրահանգներ կուտայ միշտ. գերմանացի նշա. նաւոր բռնիներու հետ խորհրդակցութիւններ կատարել ետքը: Սուլթանը Ֆրանսական լրագրի մը գրածին նայելով, սաստիկ կը տատայի. և հարկ եղած է այս օրերու զինք պարմանել հրաշկ պաքով բռնիք առ ֆէօ:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՍՆԵՐ

Կ. Պոլսոյ Ազգ. Հիւանդանոցի երրորդ մասի շինութեան յատակագիծը պատրաստուած է, և շուտով կը ձեռնարկուի կառուցման: Եւր շինուելիք մասը երկու յարկէ պիտի բաղկանայ, մէկը բնական հիւանդանոցն ու միւսը վիրաբուժական գործողութեանց համար: Իսկ գետնայրիւր պիտի յատակացուի սպասման սրահի ու հանգիստան:

Ի իրկիոյ Լեւոնիսթանի շայ գիւղի դիւ քահ. Անիլեանը իր յոռի արարքներուն պատճառաւ կարգադրել եղած է:

Եւրոպայէն միտարաններէն Դամասկոսի Զովհաննէս սարկաւազը հոգեւոր իշխանութեան անտաստելու, և պարտականութիւնները լքանելով Պոլսի մեկնելուն համար Տ. Յարութիւն Պատրիարքը ստրկաւական կարգէ զրկած է զայն:

Կարնոյ Առաջնորդ Տ. Զաւէն Մ. Վարդ. և Շապին Դարահիսարի Առաջնորդ Տ. Մարտ Մ. Վարդ. Գաւառական Ժողովոյ ու վիճակայնոց բաղձանաց համաձայն խառն ժողովն վկայարար պիտի ստանան եպիսկոպոս ձեռնադրուելու համար:

Պոլսոյ Պէպէք Գիւղի օտար Ռբանոցը փակուած ըլլալով. հոն պատրս պարուող Հայ որբ աղջիկները Պատրիարքարանի կողմէն պահանջուել են իրենց տեղերը զրկուելու համար: Արբանցի վարչութիւնը թէպէտ պահ մը առարկութիւններ ըրած է, սակայն ի վերջոյ իր հաւանութիւնը տուած է այդ մասին:

Նիւ-Եօքըն Տիար թաւաշանեան որ Դալֆանան Արբանոցին կահաւորման համար ասկէց առաջ 50 ոսկի նուիրած էր, այս անգամ ևս նոյն նպատակաւ վեց անգ. ոսկի զրկած է:

Սուս կառավարութիւնն Ղարաբաղի թեմին առաջնորդ հաստատուել է Սիւնոյի անդամ Տ. Աշոտ վարդ. Շախեանը:

Երբեք Եւրոպայի մէջ յանկար ծամահ եղեր է Երեւանցի Տ. Գրիգոր վրդ. Տ. Ստեփաննոսեան: Հանգուցեալը (6) տարեկան էր, վանքի աւագագոյն միաբաններէն մէկը:

Եւրոպայի միտարաններէն Տ. Բար. Թուրքիսթան եպիսկ. Զօրգուրեան, վերջերս Մայր թեմի նկատմամբ հրատարակուած մը լոյս հանած էր, Ս. Եւրոպայի իր սկզբնական տեղումն է՝ վերադառնալ:

Թեմաւ և հայերէն ու ռուսերէն լեզուներով, յս գիրքը հերքում մ'է Խաչիկ վարդ. Գաւառի այն աղմկայող հրատարակութեանն որոնք կ'եղբակացնէին թէ սկզբնական Եւրոպայի «Զուարթնոց» կոչուած աւերակ եկեղեցիի տեղն էր:

Կրօնական Ժողովը Մարտիկի համար Լոսն. տեղապահ է բնարեր Տ. Ս. Եւրոպայի վարդ. Աշխարհունին, իսկ Ակնայ համար Տ. Կորիւն վարդ. Եսայեանը:

Տ. Յովհանն Կապ. Կապ. Մանգ. Կուշին, որ Պոլսի վարդ. փոխանորդ կարգուած էր, Մարտիկի մատան Հոգաբարձութեան խնդրանք տեղոյն թաղուն քահանայ նշանակուել է:

Պատրիարքը օրհնութեան և զոհունակութեան գրք ուղղած է Հապէլիս, տանի Նիպոլի քաղաքը բնակող Տիար Մարտիկ Գեորգիին, և Հարար բնակող Տիար Հրանտ Սինասեանին, որոնք օգտակար ծառայութիւններ մատուցել են Հայ հասարակութեան:

Տ. Ղեւոնդ վարդ. Երուսաղէմէն Պոլսի հասած ըլլալով, Ազգ. վարչութեան կողմէ հրաւիրուած է, ըստ իր յանձնառութեան ներկայացնել վանքին եւմտական և կառուածական հաշիւները:

Ի ինկափութն ստացուած նամակ մը. զոր այստեղ կը հրատարակենք, կը հաղորդէ որ Գեր. Ս. Ստեփան Սրբազան Մայիսի 21ին կալկաթայէն Սինկափուր հասեր է, և երկու օր հանգիստ ընելէ ետքը մեկնել է զէպի Նաւա կղզին, հովուական այցելութիւնը կատարելու համար:

ԴԵՐ. ԱՅՂԱՆԻՍՏԱՆ ՍՐԱԶԱՆԻ
Ի ՍԻՆԿԱՓՈՒՐ

Շնորհագիծ նամակ նորին Գերապատիւ Տեառն Սահակայ Սրբազան Արքեպիսկոպոսի Ալլատեան և բարեխնամ Առաջնորդի Պարս-Հնդկաստանի Հայոց ուրախաթիթ յայտարար եղեւ համայն Սինկափուր քաղաքէ Հայ Ժողովրդոց զի նորին բարձր Սրբազանութիւնն ի 13 աւուր Մայիսի ամսոյ 1905 թիւ, ելանելոց էր ի կալկաթայէ Պարոնայը Արգաբանց «Կատարին» շոգնաւաւ, շնորհաբեր լինելոյ աստ հովուական այցելութեան, Հայ բնակիչ հասարակութեան տեղոյս, անմիջապէս ազգաբարձրութեան եղեւ շրջաբերական ծանուցմամբ ըստ պատշաճի դիմաւորելոյ նորին բարձր Սրբազան Հօր:

Ի 21 նոյն ամսոյ, ի չորրորդի կիւրակէի աւուր յինանց, յիծծուէ կէս ժամու առաւօտու, բոլոր Հայ բնակիչք աստի ընդ հարրն էր Բարեղ քահ. Տէր Գ. Գասպարեան, վիճակաւորին իւրեանց, և մեծապատիւ Պարոն Յակովբ Կարապետեան եկեղեցաւ ի աստի փութացեալ ժողովեալ էին ի Տանջուպազար նաւահանգիստ կայարանի, նորին բարձր Սրբազանութիւնն յիծծուէ կէս ժամու առաւօտու ժամանեաց անդ, ի մէջ շոգնաւաւ ի ժամու Աջ անելոյ: Սինկափուրայ Պարոնաց ծանօթանալոյ սովորական արարողութիւնն կատարեաց Պարոն Արշակ Սարգիսեան որ ընդ Սրբազան Հօր ուղեկից էր լեւո ի Պոլսու Պինանգայ, և ապա իմա ի շոգնաւաւ և բազմեցաւ ի մէջ քառաձի կառաց, որ պատրաստեալ էին նախ և անաջ, և հանգիման նորին Սրբազան Հօր նստան վիճակաւոր քահանայն և եկեղեցական աստի, և հետեւաբար

Գինները Չափաւոր են:

ԼԵՐՁԻՆ ԼՈՐԴԱՅԵՆՈՒԹԻՒՆ
Լիւր որական վերամարտ (ասանէօր)
ապրանքները բնական կը զրկուին:

Հարուած մը ընդունեց փորին վրա-
յէն: Յարձակողը ձերբակալուեցաւ:

Այժմէն, 14 Յունիս.— Պ. Տէլլյա-
նիս մեռաւ իր առած վէրքէն: Ահա
սպանութեան մանրամասնութիւնը:
Ոճրագործը մօտեցաւ Նախարարա-
պետին, իւր թէ բարեւելու համար,
և ձեռքը համբուրեց, միեւնոյն ա-
տեն անոր փորը դաշոյն մը մխեց:

Մահը շուտ հասաւ. ներքին արիւ-
նահոտութեան հետեւանքով, Մար-
գարայանը որ կերպիւ կը կոչուի,
յայտարարեց որ այս ոճիւրը գործեց
վրէժ լուծելու համար այն խիստ մի-
ջոցներուն դէմ՝ որ ձեռք առնուած
էին խաղաղութնները փակելու համար:

ՍԱԿԱՐԱՆ

Իրէկ իրկուած ժամը 1 րո փակուած

Էկրիքըւրէ Պանք Ա. Ո. 13 518
Էէլընէ " " 26 318
" " " 26 1316
Հասա տի Սթոնթոն " 177
Պանք " " " 123
Տէլլյա լայթ Ա. Ո. 13
Հելուան " " 28

Ի օ թիւը Ծննդ. 134
Իսմէլ Ա. Ո. 7 1316
Ալեքսանդրիա Ջրի Ընկ. 15 518
Կահիրէ " " Ծր. 1120
Խանթա " " Ա. Ո. 28
Գահիրէ Սանիյէ 28 318
Բրէտի ֆոնսիէ աքսիօն Ծր. 815
" " " " 316
" " " " 272
Պեհերա Ե. Ո. 45

Հէլթա Լէնտ 2 716
Ուորտան 6 112
Ինթըրն Մաքքէթ 0.22.3
Էնկոմիշ Զօթի 9 116
Բրաուն Պրիուրի Ալեքս. Ծր. 205
" " " " 117
Բօթըն միւլ Ա. Ո. 0.3.

Ելթ Էնտ Սօտա 34
Չիլէնթա 67
Ուրիլի 15.16
Ալեքս.— Ամերիգըն Նայ 5 114
Մէնպալէ 4 314
" " Տիֆթա Ե. Ղ. 80
Թրամիլէ Ալեքս. Բրիլ. 182
" " Տիֆթա 348

ԲԱՄՊԱԿ

Լիւրքու. Յունիս 13
Օրուան վաճառումը, հազ. 8000
Որմէ՛ Եղիպտական " 400
Յունիս Օգոս. " 4.46
Հոկտ. Նոյեմ " 4.47
Ապրտապա " 6.27

ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԲԱՄՊԱԿ

Խախիլ. Պարս. Ալեքսանդրիա, Կանխ 14
Նոյ. 1905: Բիւլ 13 1132
Յուն. " " 12 29132
Մարտ " " 13 1132
Յուն. " " 13 31132
Օգոս. " " 13 112

ուսմանց վկայականը ստացող, և Ստի-
կանութեան յատուկ վարժարանի ջննու-
թիւնը անցնող քանիտանները ծառայու-
թեան պիտի ընդունուին 84 ասկի տարե-
կանով իրենց Միւլազիմի ալալ, իսկ անոնք
որ Ստիկանութեան զպրօքը չեն մտած՝
տարեկան 72 ասկիով Միւլազիմի թանի
պիտի ըլլան:

— Երեքշաբթի կէսօրէն ետքը հրդեհ
մը ծագեցաւ Կառավարչատան (Մուհաֆա-
զա) և Մուսթիի միջև, և ժամերով բաւական
վախ պատճառեց. որովհետև այդ կողմերը
կը գտնուին շատ մը խանութներ որոնք
զիրավատ նիւթեր կը պարունակեն: Բա-
րեբախտաբար հրշէջները յաջողեցան երեք
ժամ ետքը մարելու կրակը: Վնասը կը
հաշուուի 20000 ասկի:

— Խախիլական իրաւագիտական վար-
ժարանը այս տարի ունեցաւ երեսուն ըն-
թացաւարտներ, ըսան երկուքը ֆրանսական
բաժինէն, Ֆաշաճը անգլիականէն:

— Լորտ Տորմըրի ձեռնեղջութեամբ
Լոնտոնի մէջ ընկերութիւն մը կազմուած
է 250000 ասկի գրաւագլխով, Սուտանի
մէջ ընդարձակ հող մը շահագործելու
համար:

— Լոնտոնի Լոյտ գրամատունն ալ Եղիպ-
տոսի մէջ ընդարձակ հողեր գնելու վրայ
է: Գրամատան Ուեքստըրիոյ գործակա-
տարը Պ. Մանլի՝ Լոնտոն կուղևորի ինդիքը
վերջացնելու համար:

— Յառաջիկայ տարուան համար հան-
րային կրթութեան ճիւղի ծախքերուն վրայ
պիտի բարդուի 40000 ասկի, որով ուսու-
ցիչներու և նախարարութեան պաշտօնեա-
ններու ամսականները պիտի աւելնան, և
աշակերտներուն տրուած սնունդը պիտի
բարեփոխուի:

ՀԵՈԱԳՐԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Թօ. ր. օ. 13 Յունիս.— Երէկ կա-
րևոր նիստ մը տեղի ունեցաւ Կոյսեր
պալատին մէջ, ուր ներկայ էին իշ-
խաններ, գործավարներ, ծովակալ-
ներ և նախարարներ:

Ուշիկեղըն, 13 Յունիս.— Տա-
կալին համաձայնութիւն չը կայ լիա-
զօրներու հասարակելիք տեղւոյն նը-
կատմամբ: Ոչ Ուշիկեղըն և ոչ ալ
Մանուրիա չեն յարմարիւր պատե-
րազմիկներուն կարելի է որ Պ. Ռօլզ-
վէլիմ կոչուի խնդիրը լուծելու իր-
րե միջնորդ:

Ուշիկեղըն, 13 Յունիս.— Ռու-
սիոյ պատմականը ստացուեցաւ Պաշ-
տօնապէս կը հաղորդուի որ անիկա
համաձայն է Կոմս Քասսինիի երէկուան
ժանուցման, բայց երկու պատերազ-
մող կողմերուն փափաքին համեմատ
անոր հրատարակութիւնը արգիլուե-
ցաւ:

Վիեննա, 13 Յունիս.— Պառոն
Նաթանիէլ ալ Ռօլլիտ մեռաւ:

Սթոքհոլմ, 13 Յունիս.— Շուէտ
հրամայեց իր հիւպատոսներուն որ
շարունակեն պաշտօնավարել առաջ-
ուան պէս՝ իրենց Շուէտի և Նորվե-
կիոյ հիւպատոսներ: Անոնք պարտին
Նորվեկիոյ ապօրէն կառավարութեան
զոյլութիւնը անդիտանալ:

Այժմէն 13 Յունիս.— Պ. Տէլլյա-
նիս խորհրդարանին մօտ դաշոյնի

ձայնով օգնութիւն կը խնդրէ իւր զաւակնե-
րէն, ինչպէս որ Յանձնաժողովս աւելոյն պար-
տաճանաչ ոգւով և զգացմամբ կը դիմէ
Չեզ, զիտնալով թէ ճշմարիտ և անկեղծ
հայտ սիրտը կը կրէք ի Չեզ:

1905 Յունիս 2

Միւսմը կատարեալ յուսով
Անդամը Յանձնաժողովոյ հանգանակութեան
Մ. Էլմիսթանի

Գանձապետ Նախագահ
Յ. Թ. ԳԼԸԵԱՆ Ա. ՔԷՆՅ. ՇԱՂՕՅԵԱՆ
ԽԱՅԻԿ ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ ԱՐՄԵՆԱԿ ԷՔԵԱՅԵԱՆ
Ն. Մ. ԱՂԱԶՍՐԻՄ Ե. ԱԽԵՊԵՍԵ

Երանօթ.— Յատկապէս կը խնդրուի
նաեւ այն աղգայիններէն՝ որոնք չեն ուզեր
մասնակցիլ ոչոյ՛ ճանգնակութեան, հա-
ճին ետ դարձունել նուիրատուն, որպէս
զի օր առաջ զիրութիւն ունենայ Յանձ-
նաժողովս իւր հաշիւները փակելու:

(Կնիք Առաջնորդարանի)

Ի ՆՊԱՍՏ Ս. ԷԶՍԻԱՏՆԻ
Բ. ՅՈՒՅԱԿ ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԵԱՆՑ

Որբախնամ Միացեալ Ընկերութիւն
Գահիրէի 8000 զրշ. ողջ, Գեր. Տ. Սա-
հակ Արքեպիսկոպոս Այլատեան 292.50,
Մեծ. Տեարք. Եարութիւն Գլընեան 487.50,
Եարութիւն Հալանեան 200, Արմենակ Էգ-
նայեան 195, Մ. Թաշնեան 100, Օ.
Թաշնեան 100, Մ. Փափազեան 100, Վ.
Գալիպընեան 100, Վարչութիւն «Լուսա-
բեր»-ի 195: Հետեւեալը 97.50ական.
Սուրէն Աճէմեան, Ա. Քէօշեան, Ե. Ա-
ւագեան, Տօքթ. Նէվրուզ, Մ. Արիեան, Ն.
Մ. Աղազարմ, Տ. Հաճընեան, Մ. Պա-
լընեան, Օ. Սրգարեան 80: Հետեւեալը
50ական. Մ. Անթուան, Անթ. Միրան,
Տ. Բրուտեան, Միւս, Մ. Զրաքեան, Յ.
Տէօքմէնեան, Առաքել փափազեան, Հ. Խ-
թիւնեան, Հ. Փափազեան, Խ. Պերպէր-
եան, Սրմենակ Մալումեան, Ա. Հանրմ-
եան: Երուանդ Եազընեան 40, Խ. Տէ-
միրեան 40, Արթիւն Իմոնեան 40, Յ.
Մարգարեան 30, Չ. Խաչատուրեան 30,
Ա. Էլիեան 20, Միհրան Սրգարեան 20,
Ոմե 20, Յ. Հանէսեան 20:

Գումար՝ 11,490
Վերին Եղիպտոսէն 896.25

Ընդհ. գումար ողջ զրշ. 12,386.25
Վասն ճշտութեան՝

Նախագահ Հանգանակիչ Յանձնաժողովոյ
Ա. ՔՀ. ՇԱՂՕՅԵԱՆ
Գահիրէ, 1905 Յունիս 12

ՏԵՂԱԿԱՆ

Բ. Խախիլ Լոնտոն հասաւ թա-
գաւորին կողմէ զինք զիմաւորեց կայարա-
նին մէջ Ն. Ա. Բ. Բոնոյի Գուրը:

— Աի Գահիմ անունով մէկը որ
ինքզինքը փաստաբան կը ներկայացնէր,
ցուցակէն ջնջուեցաւ խարդախ ընթացքի
պատճառով:

— Անցած շաբաթ օրը Չէրէֆ Պա-
պէի մէջ պատահած հրդեհ մը կործանեց
երեք հարիւր քան տուն: Տասը մէկ կին
և մէկ աղջիկ զոհ գնացին աղէտին: Սան-
թայի գաւառակին Աշմովի գիւղին մէջ ալ
եօթանասուն պուններ հրդեհի ճարակ եղան:
Կին մը զոհ գնաց:

— Ներքին Գործոց նախարարութիւնը
որոշած է որ կառավարութիւնէն երկրորդական

ընթանային կառքն ընդ առաջ զնացող
Պարոնայց, և երբ ճհաս ի գաւիթ եկեղեց-
ւոյ, նորին Սրբազնութիւնն ի վայր իջաւ ի
կառաց և զգեցաւ շուրջառ, իաշ և գաւա-
զան ի ձեռին, և տիրացուք բոտ սովորա-
կանի շարական երգելով մտաւ յեկեղեցին,
և զկնի աղօթից երկրպագութեան եկեղեց-
ւոյ, դարձաւ օրհուրին և շնորհաւորու-
թիւն նուիրելով համախումբ տիկնանց և
պարոնայց որ ներկայ էին ի մէջ եկեղեց-
ւոյ, և խոստանալով ի վերադարձի ջա-
վայէն առ ժամանակ մի մնալոյ ի Սինկա-
փուր, և որովհետև շատ յոգնեալ էր չկա-
րողացաւ ներկայ լինել ի ժամու պատա-
րադի, կրկին բազմեցաւ ի մէջ նոյն կա-
ռաց և զնաց ի Բաֆֆիս պանդոկ Սինկա-
փուրոյ Պարոնայց Մարդիսեանց եղբարց:
[Ի ի 23] աւար նոյն ամառ, նորին
բարձր Սրբազնութիւնն ե՛լ աստէն գաղիա-
կան «Լասն» շոգենաւաւ վասն Բա-
տաիոյ:

ՆՈՐ ԶՈՒՂԱՅԵՑԻ
Սինկափուր 25 Մայիս 1905:

Ս. ԷԶՄԻԱՏՆԻ ՆԵՐԿԱՇ
ԱՆՁԱՌԻԹԵԱՆ ԱՆՔԻԹԻ
ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ
Տէր

Ինչպէս ամենուս յայտնի է՝ Ռուսա-
հայոց Եկեղեցապատկան կառուածները կա-
ռավարութենէն բոնի գրաւուելուն հետեւա-
նօք, ամբողջ հայութեան կեդրոնը և սիր-
տը Ս. Էլմիսթանը, Գէորգեան Ճեմարա-
նը և ազգային բոլոր հաստատութիւնները
ամենապառն փիճակի մը գատապարտուած
են, իրենց մէջ գտնուող ուսանողներով և
պաշտօնեաներով միասին: Այս առթիւ ա-
մեն ազգաց կարեւորագոյն թերթերը և
ազգայն լիճհ. Հայրապետի մասնատոր կոն
դակները մշտախօս վկաներ են հանրու-
թեան. հետեւաբար մեր կողմանէ աւելորդ
կը համարինք յորդորներ կարգալ աշակերտի
ժանօթ խնդրոյ մասին և վերստին շարժել
ազգայնոց արդէն յուզեալ սրտեր:

Մայր Սթոնթի ներկայ անտանելի դը-
րութիւնն ինկատի աւնենալով փիճակիս
Ազգ. վարչութեան Պատ. Գաղաքական
Ժողով, Ժողովրդի ձայնով արդէն ընտ-
րուած Յանձնաժողովոյ պաշտօնը վաւե-
րացուց և արտօնեց Եղիպտոսի մէջ հան-
գանակութիւն կատարելու ի նպաստ Ս. Էլմ-
իսթանի:

Յանձնաժողովս պաշտօնական Տումարն
ստանալէ ետքը, յարմար դատեց սոյն
յայտարարութեան հետ միասին յատուկ
նուիրատուներ զրկել Մայր Սթոնթի հարա-
զատ զաւակաց և խնդրել որ հաճին իրենց
կարողութեան շափով և աստիճանի համա-
ձայն սրտէ բղիթած նուէրերը նշանակել,
ստորագրել և ներփակեալ ծրագրով վերա-
դարձնել զայն տպեալ հասցէին: Յանձնա-
ժողովս սոյն նուիրատուին ստանալէ վերջ՝
մասնաւոր հաւաքի մը միջոցաւ (ստորա-
դրութեամբ Նախագահի և Գանձապետի)
ընկալագիր մը պիտի ներկայացնէ նուիրա-
տուին՝ նպատակները գանձելու համար:

Յանձնաժողովս մեծ վստահութեամբ
այսու կը դիմէ Չեք ազնուութեան, յուսա-
լով թէ իրենց հարազատ օրդի Մ. Էլմի-
սթանի Չեք կարողութեան շափով պիտի
մասնակցիք սոյն կարեւոր հանգանակու-
թեան, զիտնալով թէ առաջին անգամն է
որ Մայր Սթոնթը ձեռնարկան գործովի

